GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE IN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNȚIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 162 — Sâmbătă, 25 Iulie (6 Augustŭ). — 1887.

Brașovŭ, 24 Iulie 1887.

Óre cum se potrivisesce purtarea acelora dintre noi, carĭ dându-șĭ aerulŭ de ómenĭ curagioșĭ și politicĭ multŭ prevĕḑĕtorĭ, ne spunŭ mereu că Românii n'au a se teme de maghiarisare, că n'au decâtŭ sĕ rabde și sĕ privéscă la nebuniile unguresci cu mânile încrucișate, căcĭ și așa tóte se vorŭ resolva în favórea lorŭ, — cum se potrivesce, ḑicemŭ, optimismulŭ acestora cu furia ce cuprinde foile unguresci, de câte-orĭ vre-unulŭ dintre ḑiarele nóstre mustră pe câte unŭ invĕțătorŭ dela scólele nóstre poporale, din causă că se face, cu voiă fără voiă, unéltă a tendințelorŭ de maghiarisare?

Adeseorĭ ne-amŭ gânditŭ asupra acestei întrebărĭ. Nu puteamŭ nicĭdecum înțelege, de ce se svĕrcolescŭ așa de multŭ campionii maghiarisărei, pentru ca sĕ dobândéscă câte unŭ succesŭ cătŭ de micŭ icĭ și colo în școlele nóstre, décă adevĕrŭ ar fi, că Românulŭ nu are a se teme de maghiarisare?

Mai alesŭ décă facemŭ asemĕnare și cu alte popóre din monarchiă, și décă avemŭ în vedere de pildă cele ce se petrecŭ în Boemia, fără îndoélă cea mai înaintată țeră din tótă împĕrăția, atuncĭ ni se pare cu totulŭ ciudată, ca sĕ nu ḑicemŭ ridiculă, părerea acelora carĭ ne totŭ ḑicŭ: fițĭ liniștițĭ și nu vĕ temețĭ naționalitatea.

Germanii din Boemia, carĭ trăescŭ sub o dinastiă germană și sub unŭ guvernŭ, care tóte le conduce în limba germană, și afară de acésta mai suntŭ vecinĭ cu marele imperiu germanŭ, se temŭ de cehisare și noi Românii sĕ nu ne tememŭ de uneltirile de maghiarisare, sĕ nu ne vedemŭ amenințată prin ele esistența nóstră națională, noi carĭ suntemŭ despoiațĭ de tóte drepturile politice, de carĭ se bucură aḑĭ Germanii din Boemia, și n'avemŭ nicĭ unŭ ajutorŭ din nicĭ o parte?

Trebue sĕ combatemŭ metoda acésta fatală de a ameți pe ómenĭ cu vorba și de a-i face sĕ desprețuiască puterea adversarului, orĭ câtŭ de slabŭ și de neputinciosŭ ar fi elŭ în realitate.

A le ḑice Românilorŭ: nu vĕ temețĭ, nu vĕ luptațĭ, stațĭ și așteptațĭ până ce va vedé adversarulŭ însușĭ că nu póte isbuti nimicŭ, — însémnă a voi sĕ facĭ pe Românŭ și mai nepăsătorŭ, și mai indolentŭ, sĕ-lŭ facĭ sĕ se încovóiă și mai multŭ înaintea dușmanilorŭ sĕi, decâtŭ din nenorocire se întâmplă acésta aḑĭ în mĕsură nu neinsemnată.

Nu de multŭ fóia guvernamentală din Clușiu se supĕrase focŭ în contra nóstră, pentru că combătuserămŭ purtarea unui învĕțătorŭ românŭ din Sĕlagiu, și atrăseserămŭ atențiunea ordinariatelorŭ nóstre asupra pericululuĭ de maghiarisare de acolo. Fóia ungurescă e mai sinceră decâtu aceia dintre noi despre carĭ amŭ amintitŭ, și nu négă esistența pericululuĭ; dér ne ḑice că acestŭ periculŭ nu ne póte privi, deórece Sĕlagiulŭ a fostŭ — póte pe când umbla Dumnedeu cu Sf. Petru pe pămêntŭ și făcéu minunĭ — ungurescŭ și noi neamŭ vĕritŭ acolo ca „vermele în căsulia melcului."

Fóia ungurescă ne-a rĕmasŭ — și credemŭ că ne va rĕmâné în vecĭ — dătóre cu dovedile despre acéstă afirmare, noi însĕ suntemŭ în posițiune a aduce dovedĭ, că vermele care a intratŭ în căsulia melcului a fostŭ Ungurulŭ și Secuiulŭ.

Și nu trebue sĕ mergemŭ departe. Numai aci, în apropierea nóstră, în Sĕcuime sĕ ne oprimŭ.

Incă la începutulŭ acestui seculŭ, mai în tóte comunele din Sĕcuime au fostŭ și mulțĭ Românĭ, carĭ aparțineau uneia din cele douĕ confesiunĭ romanesci. Astăḑĭ însĕ numai numele comunelorŭ și numele familielorŭ din comune arată că ele au fostŭ în cea mai mare parte românesci. Astfelŭ de comune au fostŭ Chilienii (Kilyen), Sîmbreaza (Szemeria), Ilienĭ (Illyefalva) ș. a.

In acele comune găsescĭ familii, care aḑĭ nu mai suntŭ române nicĭ măcarŭ după confesiune, cu următórele nume: Albu, din care familiă e aḑĭ unŭ advocatŭ ungurescŭ reformatŭ în Sepsi-St. Georgy; Álgya (Aldea); Szilveszter (Sĕlvĕstru); Váncsa (Vancea séu Oancea); Várza (Varză) Daraghics (Drĕghicĭ); Csobotár (Ciobotarŭ); Balla (Balea); Ilyés (Ilieșŭ); Kostyán (Costianu); Lunguj (Lungu) și Korbuj (Corbu) ș. a.

In comuna Gidofalva, nu departe de Tușnadŭ, a fostŭ înainte cu vre o douĕ decenii protopopiatŭ greco-catolicŭ cu biserică. Aḑĭ toțĭ locuitorii acestei comune suntŭ reformațĭ. Totŭ astfelŭ s'a întêmplatŭ în Chezdi-Oșorheiu, unde e o frumósă biserică greco-orientală, dér a rĕmasŭ fără credinciosĭ.

Ca și în Huniădóra, găsescĭ și aci în Sĕcuime mulțime de biserici unguresci în stilŭ orientalŭ și cu zugrăvelĭ românescĭ. Acésta ne o spune chiar și înaintemergĕtorulŭ Sĕculilorŭ, Beksics Gustav, care chiar s'a fălitŭ cu aceea, că mare parte dintre Sĕcui au fostŭ odinióră Românĭ.

Pe tótă linia, începêndŭ dela punctulŭ nordicŭ celŭ mai estremŭ alŭ comitatului Ciucŭ și traversândŭ partea ostică a comitatului Mureșŭ-Turda, apoi întregŭ comitatulŭ Odorheiu și Treiscaune — afară de comunele Buzĕu, Poiana sărată și Brețcu, unde elementulŭ românŭ e compactŭ — pe tótă linia acésta poporulŭ românŭ șĭ-a perdutŭ religia și cu ea succesivŭ și naționalitatea.

Cum procedŭ Ungurii cu maghiarisarea și în ḑiua de aḑĭ, ne dovedesce starea lucrurilorŭ în comuna Vâlcele, cunoscută sub numele de băile „Elopatak". Acéstă comună este românéscă, precum s'a putútŭ și se póte convinge orice óspe la acele băi. Are și mare biserică românéscă acéstă comună. Dér cum stămŭ cu școla? Au făcutŭ ce au făcutŭ Ungurii, de s'a înființatŭ acolo scólă ungurescă. Și fiindŭ că e comună românéscă, au pusŭ învĕțătorŭ pe unŭ Românŭ, dér l'au obligatŭ totodată sĕ se facă membru alŭ Kulturegyletului. Caracteristicŭ mai este pentru acéstă comună românéscă cu scólă ungurescă, că are senatŭ școlarŭ cu președinte jidovescŭ.

Etă dér în realitate istoria cu vermele în căsulia melcului.

După tóte acestea ,nu scimŭ care din cele douĕ afirmărĭ atinse mai susŭ este mai neadevĕrată: aceea că Ungurii ar fi aḑĭ amenințațĭ de maghiarisare, orĭ aceea că Românii n'arŭ avé a se teme de maghiarisare.

Croații și Rusia.

In „Novoje Vremja" a apărutŭ unŭ articul subscrisŭ de Ivo Rajcevicĭ, care a amărîtŭ cumplitŭ foile unguresci. In acelŭ articulŭ se ḑice:

Pe când în cafenelele și în alte cercurĭ mai intime din Agramŭ toțĭ se ocupă cu cestiunea ardentă, că óre eventualŭ Bulgarii ave-vorŭ *obrăznicia* sĕ pornéscă contra Rusiei, pe când în Agramŭ tótă lumea învĕță rusesce și damele din Agram se interesézä viu de literatura rusescă, în sfânta Rusiă nu se scie nimicŭ, orĭ totŭ atâtŭ de multŭ ca nimicŭ, despre inrudita Croația, pe care cultura rusă a cucerit'o moralicesce atâtŭ de completŭ, încâtŭ d. L., unŭ profesorŭ rusŭ, a declaratŭ, că în Agramŭ se simte ca acasă. In adevĕrŭ, Croației atâtŭ de apăsate de Ungurĭ nu i-a rĕmasŭ nimicŭ altceva, de câtŭ sĕ se 'ndrepte cu simpatiile sale spre Nordŭ, după ce a vĕḑutŭ cum Serbia a fostŭ forțată a intra în cerculŭ de proscriere alŭ Austro-Ungariei. Nu-i vorbă, nu e poporŭ mai lealŭ decâtŭ Croații, der cine strică, décă ei simtŭ o nenvincibilă neîncredere contra Polonilorŭ și Ungurilorŭ, contra personalitățilorŭ de pănura lui Tisza și Kalnoky, carĭ suntŭ inimicii naturalĭ ai slavismului și carĭ în alianță cu Jidovii din Viena ducŭ la peire Croația materialicesce și moralicesce. Nu de géba bunulŭ Starcevicĭ, conducĕtorulŭ opozițiunei antimaghiare, declară că Croația preferŭ jugului ungurescŭ unirea cu Rusia. Vedĭ bine, că acéstă mișcare politică și spirituală e cu totulŭ necunoscută în Rusia, căcĭ în Croația nu se află nicĭ o unică agenția politică rusescă, nicĭ măcarŭ unŭ simplu consulatŭ!

SCIRILE ḐILEI.

Se vorbesce că *ministrulŭ ungurescŭ de finance* va reduce personalulŭ ce aparține resortului finanțelorŭ pentru ca sĕ facă economiă. Celorŭ rĕmașĭ în funcțiune li se va estinde cerculŭ de activitate. Se ḑice că toțĭ funcționarii financiarĭ, carĭ au servitŭ 30 de anĭ, se vorŭ pensiona. — Vorbă sĕ fiă de economiă! Nu ne spunŭ foile unguresci, că se pensionéză unii, cum a fostŭ și la poștă și telegrafŭ, ca sĕ-i înlocuiască cu alții, și mai slugarnicĭ și mai șoviniștĭ.

—x—

Societatea de sciințe literare și arte din Londra, intitulată: »*Society of Science, Letters and Arts of London*", a trimisŭ domnului căpitanŭ *Constantinŭ M. Moroiu* din armata română, membru de onóre și corespondentŭ alŭ societății, o copiă după o hartă a Africei lucrată în Parisŭ la 1692 de Hubert Jaillot și S. Sanson, geografĭ ai regelui Ludovic XIV, dedicată Delphinului. Acéstă hartă, unică în felulŭ ei, a fostŭ descoperită la Capetown și s'a depusŭ în museulŭ din acelŭ orașŭ (Capulŭ Bunei Speranțe în Africa de sudŭ). Ea s'a copiatŭ prin photo-gravură de d. E. Alb. Sturman, secretarulŭ societății, și s'a trimisŭ câte o copiă tuturorŭ membrilorŭ societății. Harta e reprodusă în miniatură, încâtŭ unele scripte abia se potŭ descifra cu lupa. »Unirei« i se asigurŭ că d. Moroiu are intenția de a o dărui Academiei române.

—x—

In *Clușiu* s'a formatŭ o societate de acții cu scopulŭ de a face associațiunei măcelarilorŭ de acolo concurență, tăindŭ vite și vêndêndŭ publicului carne cu prețurĭ mai micĭ.

—x—

Tribunalulŭ din Sibiiu a condamnatŭ pe contabilulŭ universității săsescĭ G. R. la 1 ḑi închisóre pentru delictulŭ de duelŭ cu unŭ sublocotenentŭ de husarĭ. Procurorulŭ, care a propusŭ 14 ḑile închisóre, precum și condamnatulŭ au apelatŭ. Subloc. K. P. stă sub procedura autorității militare competente.

—x—

La *Tușnadŭ* unŭ ciobanŭ a găsitŭ la 30 Iulie n. într'o scorbură de bradŭ cadavrulŭ unui copilŭ de 9 lunĭ. Bănuită de acéstă crimă e o servitóre din Ciuc-St.Simon, care deunăḑile plecase din Brașovŭ cu unŭ copilŭ acasă prin Bicsadŭ și de atuncĭ a dispărutŭ.

—x—

După o *statistică* compusă la inițiativa ministrului ungurescŭ de comunicațiă, în țĕrile corónei ungare au apărutŭ în 1886 cu totulŭ 739 ḑiare și scrierĭ periodice, cu 33 mai multŭ ca în 1885. Dintre acestea 95 au fost de cuprinsŭ politicŭ, 227 consacrate intereselorŭ locale, 52 beletristice, 339 foi de specialitate și 26 umoristice. In limba ungurescă au apărutŭ 513, în cea germană 126 în cea croată 35, în cea sêrbescă 21, în cea română 18, în cea slovacă 10 ș. a. Cu posta s'au trimisŭ 52,894,320 esemplare, cu 2,949,299 mai multŭ ca în 1885. Dintre acestea au fostŭ 37,911,036 esemplare de cuprinsŭ politicŭ, 2.865,441 servindŭ intereselorŭ locale, 2.205,699 beletristice, 9.539,877 de specialitate și 372,287 umoristice. S'au trimisŭ esemplare apărute în limba ungurescă 33,712,166, în limba germană 15,598.184, în limba croată 1.304,494, în limba sêrbescă 1.048,489, în limba română 698 685, în cea slovacă 237,004 ș. a.

—x—

Franc-masoneria română a acordatŭ d-lui *Bergner*, ca recompensă pentru scrierile lui asupra Românilorŭ, decorațiunea masonică „*Stéua de merită*". Acésta și ca rĕspunsŭ la criticele Ovreilorŭ.

Unŭ actŭ de sĕlbatăciă unguréscă.

Din valea Olpretului, Iulie 1887.

Onor. d-le Redactorŭ! Nu potŭ sĕ nu vĕ relatezŭ despre o faptă intêmplată in 26 Iulie a. c, ce se comise din partea unui individŭ dintre „civilisatorii Orientului“, precum se numescŭ ei. Individulŭ amintitŭ e d-lŭ *Farkas Lajos* purtătorulŭ de economiă alŭ domeniului de Suia (Szinye) a d-lui Korbuly Bogdan, ce se află cu locuinţa in Cluşiu. Farkas L. şĭ-a arĕtatŭ arama de „omŭ civilisatŭ“ faţă c'unŭ pruncŭ de 12 anĭ, pe care surprindêndu-lŭ in ţérina domnéscă l'a legatŭ de calulŭ infocatŭ, pe care călărea, c'unŭ căpĕstru şi punêndu-lŭ a drumărì o cale de o óră, silea pe calŭ sĕ grăbescă, cu sbiciulŭ, cu care lovea mereu şi pe copilŭ. Aşa ilŭ duse până la curte, unde ilŭ legà de unŭ stelpŭ dându'lŭ pe voia cânilorŭ, carĭ au şi rănitŭ pe copilŭ muşcându-lŭ de unŭ piciorŭ. Sbiciurile căpĕtate, muşcătura de câne, precum şi frica de care era cuprinsŭ bietulŭ pruncŭ ilŭ făcea sĕ plângă şi sĕ sbiere câtŭ numai putea. La vaietele lui voindŭ copii lui Lajos a merge la dênsulŭ, Dómna, mama lorŭ, ii oprì dicêndŭ: „*Lăsaţi lŭ că nu-i bunŭ decâtŭ sĕ-lŭ mânce cânii*“. După ce ţinŭ pe bietulŭ copilŭ de ţĕranŭ aşa legatŭ de stelpŭ câtva timpŭ, l'a datŭ judelui (antistelui) comunalŭ, care l'a mai băgatŭ in arestŭ, după voia d lui, încă 24 de óre, şi apoi l'a pusŭ în libertate.

La vederea acestei sĕlbătăcii unele din económele nóstre ce se aflau în comună şi fuseseră martore ale torturei pruncului se umplură de mâhnire şi plângeau cu suspinŭ.

Nu voiescŭ prin descrierea acestei fapte a părtini, nicĭ voiu a escusa furtulŭ ce a voitŭ a-lŭ duce in deplinire copilulŭ, fiindŭ sfătuitŭ de alţĭ camaradĭ cu carĭ se afla împreună la păşunatulŭ vitelorŭ şi carĭ ilŭ mânau sĕ le aducă paie, ca sĕ împletéscă pălării. Nu sciu nicĭ în ce mĕsură s'ar fi comisŭ daună prin acestŭ prunc, mĕ aflu ţĕrmuritŭ la atâta, că în 28 Iulie venì de faţă tatălŭ pruncului şi întrebà pe memoratulŭ domnŭ, că ce daună s'a căşunatŭ prin copilulŭ sĕu, de l'a maltratatŭ în acestŭ modŭ, şi sĕ i o rĕsplătescă, orĭ sĕ-o constate prin judele comunalŭ? La care întrebare d-lŭ economŭ invoindu-se merseră la holdă. Aici vĕdură numai loculŭ unde se ascunsese copilulŭ, şi după ce la copilŭ încă nu s'au aflatŭ decâtŭ puţine paie, dechiarară sentinţa sĕ plătéscă 10 cr. daună şi 25 cr. la păzitorulŭ ţerinei (haiteu, gornicŭ).

Sunt de părere, că în acéstŭ vécŭ, în care ne aflămŭ, deja nu mai predomnesce tortura şi sbiciulŭ, ca în cele trecute, căcĭ altfelŭ n'ar mai pute fi vorbă de cultură, sciinţă orĭ civilisare.

'Mĭ iau voiă, d-le Redactorŭ, a vĕ ruga ca fapta descrisă sĕ binevoţĭ a o împărtăşi publicului, prin preţiosulŭ Dv. diarŭ, dóră va face ceva efectŭ salutarŭ asupra mai multorŭ individĭ, ce încă'şĭ mai batŭ jocŭ de naţiunea nóstră.

Unŭ economŭ.

Făgăraşŭ, în 2 Augustŭ n. 1887.

Domnule Redactorŭ! Statutele reuniunei române de diletanţĭ din Făgăraşŭ „Progresulŭ“ s'au aprobatŭ din partea ministerului ung. de interne, în urma căreia inteligenţa română de aicĭ s'a întrunită în 23 Iuliu c. la şedinţa de constituire, cu care ocasiune s'a alesŭ pentru conducerea şedinţei de preşedinte *ad hoc* rever. d nŭ Alesandru Micu, vicarŭ gr. cat., ér de notarŭ d-lŭ Ioanŭ Dejenariu, comptabilulŭ institutului de creditŭ „Furnica“.

Procedêndu-se la constituirea definitivă, s'au alesŭ cu unanimitate pe durata de trei anĭ:

Preşedinte d-nulŭ Ioanŭ *Turcu*; vice-preş. d lŭ Dr. Andreiu *Micu*; secretarŭ d-lŭ Stefanŭ *Necşa*; cassarŭ d-lŭ Gregoriu *Negrea*; controlorŭ d-lŭ Ioanŭ *Cintea*; de conducetóre la esercitarea pieselorŭ d-na Elisa P. *Popŭ*.

De membrii în comitetŭ: D-na Zinca *Romanŭ*; d-na Elisa P. *Popŭ*; d na Lucreţia *Micu*; d-na Maria *Danŭ*; d-na Sora *Turcu*; d-na Maria *Cipu*; rever. d-nŭ Alesandru *Micu*; d-lŭ Dr. Stefanŭ *Popŭ*; d lŭ Iuliu *Danŭ*; d-lŭ Ilariu *Duvlea*; d lŭ Dr. Nicolau *Motocŭ* şi d-lŭ Iónŭ *Dejenariu*.

Avêndŭ societatea acésta conformŭ statutelorŭ a cultiva totdeodată şi musica vocală şi instrumentală, şi dându-i-se unŭ largŭ terenŭ pentru desvoltarea vieţii nostre sociale şi nutrirea spiritului de asociare ii dorimŭ viéţă îndelungată şi resultatele cele mai satisfăcetóre intru ajungerea nobilului sĕu scopŭ.

Unŭ participantŭ.

Agricultura în Germania.

O escursiune agricolă făcută la Rosalii 1884 în provincia Sacsonia.

(Urmare.)

Clădirile moşiei formau douĕ curţĭ despărţite una de alta printr'o uliţă; cea dinainte forma unŭ patrulaterŭ în a cărui dreptă se afla locuinţa proprietarului, fórte elegantă, ca unŭ micŭ palatŭ, ér dinaintea ei se afla grajdulŭ de cai; laturea din faţă o forma unŭ grajdŭ de boi, ér aripa stângă şi cea din fundŭ se compuneu din clădirile fabricei.

In a doua curte, care se afla peste uliţă şi era şi ceva mai mică, se aflau locuinţele câtorva funcţionarĭ şi îngrijitorĭ ai moşiei şi fabricei, apoi éräşĭ grajdurĭ de boi şi oi, şura şi unelte agricole, parte sub unŭ şoponŭ şi parte sub cerulŭ liberŭ. Spre drepta dela curtea a doua pe o colină se afla casa lucrătorilorŭ cu diua (dilerilorŭ), care era ca o casarmă cu 3 etage şi avea încăperĭ pentru 40 de familii. Fiăcare familiă avea câte 2 odăi de locuitŭ, 1 cămară, 1 bucătăriă, pivniţă şi poiată pentru o capră şi câteva gâsce. Pentru inlăturarea orĭcărei certe şi dispute (din causa curăţeniei) fiecare familiă îşĭ avea intrarea ei deosebită, ér treptele se curăţeau după o ordine dată de inspectorulŭ moşiei, care totodată era şi poliţaiulŭ şi judecătorulŭ lorŭ. Pentru ca la unŭ casŭ de incendiu într'o parte a clădirei, foculŭ sĕ nu se potă întinde şi în cealaltă parte, totŭ câte 4 familii îşĭ aveau treptele lorŭ proprii şi erau despărţite de celelalte printr'unŭ zidŭ grosŭ şi tare, care ajungea până în vêrfulŭ acoperişului casei, separândŭ astfelŭ pivniţa, coridore, odăi şi podŭ. Cu unŭ cuvêntŭ, locuinţa lucrătorilorŭ iţĭ făcea o bună impresiă, şi era elegantă séu chiar lucsuósă, faţă ca locuinţele dilerilorŭ din alte părţĭ ale Germaniei, şi póte servi de modelŭ.

Locuinţele dilerilorŭ au constatŭ câte 1500 mărcĭ de familiă, carĭ daţĭ cu 6% dobândă face 90 mărcĭ pe anŭ. Cu alte cuvinte are locuinţa cu 90 mărcĭ pe anŭ, pe carĭ trebue sĕ-i plătéscă, şi luândŭ familia de 5 persone adică părinţii şi 3 copii, déca dividămŭ 90 : 5 = 18, a decă chiria de fie-care persónă e 18 mărcĭ pe anŭ. Cu multă eleganţă şi comoditate erau edificate grajdurile, mai cu semă celŭ de cai, cu încăperĭ pentru 40 cai, forte inaltŭ cu conductŭ de apă etc., deasupră căruia se aflau grânarele pentru cernerea, uscarea şi conservarea semênţelorŭ de sfeclă, grâu, mazĕre ş a. — minunatŭ aerisite şi intocmite, numai prea scumpe, căcĭ singurŭ grajdulŭ de cai a constatŭ 32000 mărcĭ, adecă cuartirulŭ unui singurŭ calŭ a constatŭ 800 mărcĭ, carĭ daţĭ cu dobêndă de 6% dau pe anŭ 48 mărcĭ camete; pe când chiria casei unui omŭ constă numai 18 mărcĭ pe anŭ, aceea a unui calŭ se urcă la 48 mărcĭ, o sumă destulŭ de însemnată, ba chiar o risipă curată. Risipa e şi mai isbitóre la ochĭ, când vedĭ că tavanulŭ grajdului se urcă la 5 metri înălţime, încâtŭ uşor ar puté încăpea in elŭ doue rêndurĭ de cai, puşi unii asupra altora, şi totŭ sĕ aibă aerŭ şi lumină destulă.

Ceva mai potrivite şi mai bine arangiate erau grajdurile de boi, nu aşa de înalte, dér cu destulă lumină şi ventilaţiă. Boii nu erau legaţĭ cu capulŭ cătră părete, ci cătră mijloculŭ grajdului, totŭ câte doue rêndurĭ faţă in faţă, dér eslele, carĭ serveu şi pentru umblatulŭ cu nutreţŭ, erau destulŭ de tiapene şi de largĭ, ca boii sĕ nu se potă ajunge cu capetele seu impunge. La uşile grajdurilorŭ de boi se aflau grămedile de gunoiu, şi acelea erau conservate după tóte regulile şi cerinţele sciinţei şi practicei agricole moderne; adică pentru a nu mucedi séu, prin presiune prea mare, a nu trece în stare de turbă seu marecagiu, grămedile de gunoiu nu erau mai înalte de 4—5 urme, ci erau forte lungĭ şi late.

Gunoiulŭ cum ilŭ scotéu de sub vite ilŭ trăgéu pe o saniă cu doi boi pe grămadă, şi acolo ilŭ tindéu egalŭ ca sĕ nu rĕmână nicăirĭ dealŭ seu gropă, ca intrândŭ în elŭ aerulŭ sĕ-lŭ oxideze şi descompună. Pe lângă aceea la amédĭ seu in timpŭ de repaosŭ, slobodéu în fie care di câteva părechĭ de boi, pe carĭ îi lăsau sĕ alerge încoce şi încolo, ca se-lŭ apese şi bătucescă deopotrivă în tóte părţile.

Fiindŭ prin acésta cu desĕvêrşire orĭce intrare a aerului în gunoiu imposibilă, prin urmare şi desvoltarea de gazurĭ şi scăderea gunoiului va fi impedecată seu celŭ puţinŭ redusă la unŭ minimum. Cu tóte acestea insĕ nu se mulţăméu, ci pentru a prinde orĭce quantitate minimă de azotŭ sĕu de amoniacŭ ce s'ar desvolta, mai preserau în fiecare sĕptĕmână de câte 2 ori şi unŭ felŭ de sare brută dela Stassfurt numită „Kieserită“ asupra căreia voiu reveni mai târdiu, şi care atrage la sine azotulŭ şi amoniaculŭ intrândŭ cu elŭ în nouĕ combinaţiunĭ chemice Pe timpulŭ verei preserau gunoiulŭ fermentatŭ pe deplinŭ cu o pătură de pămêntŭ ca de douĕ degete scutindu-lŭ astfelŭ de arşiţa sórelui. De sine se înţelege că mustului din grajdŭ nu-i dădeau drumulŭ pe pórtă ca sĕ iasă din curte afară — cum facŭ de ordinarŭ agricultorii noştri, ci ilŭ întrebuinţau pentru udatulŭ gunoiului pentru a i da umedela necesară pentru fermentaţiă (dobire). Cu unŭ cuvêntŭ, gunoiului ii dădeau adevĕrata îngrijire care o merită sĕ i-o dea orĭ şi care plugarŭ harnicŭ, căcĭ singurŭ în acela constă bogăţia şi sporulŭ orĭ decă nu sărăcia şi decăderea lui.

(Va urma.)

Din câmpulŭ pânei în Transilvania, Iulie 1887.

Doi Românĭ se intêlniră în drumŭ, aşa sĕ povestesce, şi unulŭ dintre ei era orbŭ. Celŭ cu vedere ilŭ întrebà pe nefericitulŭ, că cine i-a causatŭ acelŭ rĕu. Respunsulŭ fu de totŭ tristŭ, căcĭ orbulŭ spuse cumcă fratele lui i-a scosŭ ochii.

Acéstă poveste îmĭ venì în minte erĭ în 27 Iulie a. c. cu ocasiunea alegerei de notariu cercualŭ în comuna Benţinţĭ aparţinĕtóre de pretura Giogiului de josŭ în comitatulŭ Hunedórei.

Alegerea o a condusŭ fisolgăbirĕulŭ Sandor Lajos în modŭ arbitrarŭ după tipiculŭ turcescŭ îmbrăcatŭ în hainele şiovinismului modernŭ maghiarŭ.

Sciin cumcă legile la noi în Ardealŭ numai într'atâta au valore întru câtŭ potŭ sĕ ajute intereselorŭ unei minorităţĭ şi anume puţinilorŭ nemeşĭ şi proprietarilorŭ jidano-maghiarĭ — mai departe li-se póte rupe gruma-

---

FOILETONU.

(20)

Misterele Veneţiei.

de Edouard Didier, traducere de *Ioanŭ S. Spartali.*

VI.

Unde vedemŭ ér pe Pietro.

— Ai împlinitŭ ordinile mele? şi ai pusŭ botniţă acelui leu fără ghiare, pe care-lŭ chiamă Ricardo? întrebà podestatulŭ pe confidentulŭ sĕu.

— Am făcutŭ şi mai bine, Escelenţă, l'am îmbĕtatŭ! rĕspunse Bartolomeo.

— Bine ai făcutŭ. Pe de altă parte şi eu am lucratŭ aşa de bine, încâtŭ avemŭ destulă vreme, celŭ puţinŭ cincĭ spre-dece dile.

— Atuncĭ, ne mai putemŭ gândi.

— Da. După logodirea lui Felice Badoer cu fiica Adriaticei dau o serbare în onórea lorŭ pe domeniulŭ meu Isola-Bella.

— Unde putemŭ pregăti multe minunĭ logodnicilorŭ stăpâne.

Martinengo zîmbì cu unŭ zîmbetŭ plinŭ de rĕutate.

In momentulŭ acesta o gondolă trecea pe lângă a podestatului şi Martinengo se întórse destulŭ de iute pentru ca sĕ vadă figura veselă a lui Felice Badoer. Tinĕrulŭ patricianŭ ii trimetea cu mâna salutărĭ.

— Cum te iubesce! dise sergentulŭ Bartolomeo.

— Da, şi mi-se pare că l'am câştigatŭ. Este o inimă bună! rĕspunse podestatulŭ, ridicândŭ unŭ umĕrŭ.

— Aşa este!

— Tinerii aceştia suntŭ nesocotiţĭ! dise Martinengo.

— Pot cuteza sĕ întrebŭ pe stăpânulŭ meu, pentru ce se gândesce astfelŭ?

— Mĭ-a venitŭ o ideiă

— Ideile se legă, în situaţia în care se află Escelenţa Vostră faţă cu Felice Badoer! observà Bartolomeo.

— Ei bine, mĕ gândeamŭ că tînĕrulŭ meu prietinŭ ese astfelŭ în tóte serile. Umblă din casinŭ în casinŭ şi póte şi prin alte părţĭ şi abia la diuă se'ntórce la gondola unde şĭ a lăsatŭ ómenii.

Sergentulŭ asculta. Incepea sĕ pricepă pentru ce fusese chematŭ în gondola stăpânului sĕu.

— Nu te gândescĭ şi tu totŭ ca mine, Bartolomeo, că într'o ţeră, unde se jócă aşa de uşorŭ cu cuţitulŭ, o astfelŭ de purtare este o nesocotinţă mare? Nu sciu pentru ce am presimţirea, că într'o nópte prietinulŭ meu are sĕ fiă găsitŭ cu şese ţolĭ de fierŭ în inimă sub o pórtă! dise podestatulŭ cu o negligenţă afectată.

— Şi décă o astfelŭ de nenorocire s'ar întêmpla înainte de logodnă, stăpânulŭ meu n'ar mai avé nevoiă sĕ cheltuiéscă sĕ dé serbarĭ, — dise incetŭ sergentulŭ.

Podestatulŭ se uità la Bartolomeo.

— Eştĭ băiatŭ deşteptŭ! ii dise. — Poruncesce gondolierilorŭ sĕ te lase pe treptele palatului meu din Veneţia. Nu trebue sĕ vii cu mine în Padova.

— Şi. . . când trebue sĕ mai vĕdŭ pe Escelenţa Vóstră? întrebà sergentulŭ.

— Când vei avé sĕ-mĭ spui ceva nou despre tînĕrulŭ meu prietinŭ.

— Am înţelesŭ, stăpâne.

Stăpânulŭ şi sluga nu mai schimbară nicĭ o vorbă până când se oprì gondola în faţa palatului Martinengo.

— Reuşită bună, Bartolomeo! ii dise podestatulŭ în momentulŭ când sergentulŭ sărea pe cea din urmă treptă a scării de marmură.

— Mulţumescŭ, stăpâne, mĕ voiu sili sĕ te mulţumescŭ! rĕspunse acesta.

Şi mormăì astfelŭ pe când se depărta flotila.

— Stăpânulŭ meu ar vrea ca sĕ facŭ eu singurŭ treba. Nu'i dreptŭ. Mai ântêi că nu este darnicŭ... nu plătesce destulŭ de bine. Ce mĭ a datŭ acum 16 anĭ pentru ca sĕ trimetŭ pe bĕtrânulŭ Salvator sĕ spue dracului tóte secretele pe carĭ le scia? Dece sechinĭ de aurŭ. Unŭ soldatŭ insĕ nu se póte face ucigaşŭ cu preţulŭ ĕsta. Aşi! nu facŭ eu singurŭ şi trebue sĕ găsescŭ în Veneţia vre-unŭ băiatŭ bunŭ, care sĕ'mĭ dea ajutorŭ.

Astfelŭ se gândea cinstitulŭ Bartolomeo pe când suia treptele peronului palatului Martinengo şi încercà sĕ intre pe uşa despre apă. Insĕ uşa acésta nu se deschidea in lipsa stăpânilorŭ. Sergentulŭ fu dér silitŭ sĕ-şĭ desprindă gondola şi sĕ apuce pe unŭ canalŭ lateralŭ, care ducea la o *salizzada*, unde era uşa palatului pe care intrau slugile.

Nu se inoptase încă bine, când lui Bartolomeo, care mergea pe stradelă, i se părù că zăresce unŭ omŭ pitindu-se după unŭ colţŭ alŭ didului. Bartolomeo s'apropià şi uitându-se mai bine putŭ în sfêrşitŭ se zăréscă pe omulŭ care se ferea de elŭ şi'lŭ cunoscŭ.

— Este Pietro! dise elŭ tare.

— Da, Pietro, fiulŭ bĕtrânului Salvator pe care l'ai omorîtŭ acum şaispredece anĭ! ii şoptì o voce în ureche.

Sergentulŭ înlemnì în locŭ. Câteva secunde nu putŭ

zulŭ —căcĭ mâna liberă domnesce în ţeră şi orĭ ce vătămare seu neindreptăţire a poporului autohtonŭ românŭ adĭ este preţuitŭ de cercurile conducĕtóre ca meritŭ patrioticŭ maghiarŭ. Este uriciosă acéstă stare intr'o ţeră poreclită constituţională şi chiar şi batjocurită cu nomenclatura de liberală, însĕ cele ce vi-le voiu spune aicĭ ne vorŭ alina în gândulŭ cumcă lucrulŭ s'ar mărì.

Solgăbiraele cautŭ a afla în judii comunalĭ slugĭ, ér în personalulŭ notarilorŭ de cercŭ spionĭ asupra tuturorŭ mişcărilorŭ poporului şi inteligenţei române. Ca sĕ pótă sĕ-şĭ ajungă aceste scopurĭ nemorale, la alegerile judilorŭ în comune se comitŭ cele mai grele abusurĭ şi cu puterea armată a gendarmilorŭ, daţĭ pe mâna lorŭ se năbuşesce voinţa poporului, şi contra dorinţei lui mai totdéuna se căpĕtuesce câte unŭ perde véră de jude comunalŭ în comunele române. Recurse contra abusurilorŭ solgăbirăescĭ suntŭ mazere pe părete.

La alegerea de notarĭ comunalĭ séu de cercŭ a începutŭ a se folosi o manevră din cele mai mişelescĭ, căcĭ aci organulŭ comitatensŭ are a eschide pe Românulŭ inteligentŭ dela putinţa de a conduce causele comunelorŭ române, şi pe totŭ Românulŭ inteligentŭ ceva cu spiritŭ mai independentŭ, deşi neofensivu, ilŭ eschidŭ dela putinţa de a trăi după învĕţătura sa, ca pe unŭ »dacoromanistŭ«.

Aşa s'a întêmplatŭ şi erĭ în Bentinţĭ, unde *prin intrigă şi trădare a ajunsŭ notarŭ unŭ Ungurŭ în sate românescĭ.* Pe neaoşulŭ maghiarŭ ilŭ chiamă Rácz kövi şi elŭ are a mulţumi pânea sa ticăloşiei unui Românŭ Candin Cristea, notarŭ în Bozescĭ séu Bozeşŭ, care fiindŭ deja în postŭ şi dispunêndŭ de o stare destulŭ de bună materială numai pro formă a candidatŭ la postulŭ de notarŭ în Benţinţĭ la comanda solgăbirĕului, ca pe calea acesta sĕ se pótă eschide altŭ Românŭ dela candidaţiune. Cu tóte că au fostŭ mai mulţĭ Românĭ concurenţĭ la postulŭ de notarŭ în Benţinţĭ, solgăbirĕulŭ dintre aceştia a candidatŭ numai pe Cristea respingênd pe aptulŭ candidatŭ Petru Truca v.-notarŭ în Romoşelŭ, care era candidatulŭ poporului.

Prin punerea arbitrară a 3 persóne în candidaţiă, poporului i sa pusŭ căluşu'ŭ în gură şi decâtŭ se alégă pe unŭ jidanŭ s'a alăturatŭ la Ungurŭ, căcĭ Christea le spunea alegĕtorilorŭ că elŭ numai de comediă s'a candidatŭ aci.

Poftimŭ caracterŭ! elŭ în interesulŭ streinului se pune pedecă binelui altui Românŭ, care s'a născutŭ cu elŭ într'o comună; şi nu s'a ruşinatŭ a afirma faţă cu bărbaţĭ carĭ l'au interpelatŭ pentru acea purtare scandalosă, că de ce sĕ ajungă Truca în unŭ astfelŭ de postŭ şi nu unŭ Ungurŭ.

Amarŭ lui şi pĕcatŭ că s'a născutŭ şi a mâncatŭ pâne românéscă, şi mai tristŭ este cumcă din sudórea românéscă s'a ridicatŭ la o stare avantagiósă, ca apoi sĕ devină sérpe la sînulŭ poporului.

Nu l'aşĭ fi crestatŭ pe jupânulŭ Cristea atâtŭ de multŭ décă era acesta singurulŭ casŭ din timpulŭ presentŭ, căcĭ elŭ este numai unŭ plagiatorŭ alŭ notarului din Techereu cu numele Rabotinu, care în anulŭ trecutŭ în comuna Almaşulŭ mare pe lângă tótă bŭna sa stare materială de preste 80 de mii devenì instrumentŭ vilŭ în mâna solgăbirĕului, şi elŭ prin o asemenea candidare de comediă eră ajută a se eschide unŭ Românŭ aptŭ dela candidare, şi dete ajutorulŭ celŭ mai mare solgăbirĕului ca sĕ-şĭ scótă pe candidatulŭ pseudo-maghiarŭ Orias.

Ce gândiţĭ domnilorŭ bocotanĭ de notarĭ, Cristea şi Rabotinŭ? Óre averea d-vostră, câştigată din sudórea Românului, numai în forma acésta o sciţĭ fructifica pentru poporulŭ din care v'aţĭ născutŭ? V'aţĭ făcutŭ arendaşĭ de notariate, ca sĕ stricaţĭ fraţilorŭ voştri carĭ totŭ atâta dreptŭ au a trăi în onesta muncă pe acestŭ pămĕntŭ, ca câtŭ ambilorŭ ve compete.

Nu ar face altŭ Românŭ ceea ce voi aţĭ pĕcătuitŭ, şi nicĭ unulŭ din aspiranţĭ la notariate nu ar fi în stare ca paşapórtele de vite sĕ le dea de vêndare la crâşmariulŭ sĕu jidanŭ, precum face bocotanulŭ Rabutin în Techereu.

Vĕ strigŭ unŭ: „pănă aci şi mai departe nu“ căci de urgisire nu vĕ va mai mântuì altceva, decâtŭ îndreptarea la o purtare mai bărbătéscă şi românéscă.

Cnezul redivivus.

Raportŭ poliţienescŭ. — Unŭ poliţistŭ de aci, care deunădile a escortatŭ pe unŭ individŭ estrădatŭ în România, s'a îmbătatŭ cu acea ocasiune pe drumŭ spre Predélŭ aşa de tare, încâtŭ comise cele mai marĭ necuviinţe şi venise în conflictŭ chiar cu soldaţii românĭ dela graniţă. Poliţistulŭ a fostŭ datŭ afară din serviciu.

S'a găsitŭ alaltaerĭ după amédĭ la 5 óre aprópe de hotelulŭ No. 1 unŭ césornicŭ de aurŭ de damă împreună cu lanţŭ de aurŭ, césorniculŭ se află la căpitanatulŭ orăşenescŭ (direcţiunea poliţiei.)

Ultime scirĭ.

Lucrările pentru fortificarea Bucuressilorŭ îoanteză fórte repede, se crede după cum i se comunică „Corespondinţei Politice“ din Viena că ele vorŭ fi terminate celŭ multŭ în timpŭ de patru anĭ. Construirea celorŭ cincĭ forturĭ începute încă din anulŭ trecutŭ va fi gata anulŭ acesta. S'a resolvatŭ în modŭ definitivŭ şi cestiunea armărei forturilorŭ cu cupole, s'a semnat deja contractulŭ de furnisare cu firma germană Gruson. D'asemenea furnisarea şinelorŭ pentru drumulŭ de ferŭ, care sĕ lege forturile între ele, s'a încredinţatŭ societăţei Bochumer din Vestfalia.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

VIENA, 5 Augustŭ. — „Neue Freie Presse“ primesce din Bucuresci scirea, că guvernulŭ bulgarŭ a ordonatŭ renoirea Yachtŭ lui (vaporului) princiarŭ, care va pleca pe la sfĕrşitulŭ lunei la Orşova spre a duce la Rusciucŭ pe prinţulŭ de Coburg, fără a atinge România.

PARIS, 5 Augustŭ. — Preşedintele camerei Floquet declară într'o scrisóre că se alătură, c'a fostŭ diaristŭ, la omagiele aduse de pressa francesă marelui diaristŭ rusŭ Katkoff. A trimisŭ la Moscva o telegramă de condolenţă şi o cunună splendidă.

SOFIA, 5 Augustŭ. — După o declaraţiune a guvernului, diua sosirei prinţului de Coburg nu e stabilită.

MALTA, 5 Augustŭ. — Alaltaerĭ s'au ivitŭ douĕ casurĭ de coleră.

DIVERSE.

Impĕratulŭ şi poetulŭ. — Dom Pedro alŭ Brasiliei, care acum este la Parisŭ, e multŭ sĕrbătoritŭ acolo de presă. Nu s'a uitatŭ minunata sa purtare faţă cu Victor Hugo acum 10 anĭ, când a fostŭ érăşĭ în Parisŭ. Impĕratulŭ a voitŭ sĕ cunóscă pe Victor Hugo la 1877, Neisbutindŭ o întêlnire proiectată în senatŭ, împĕratulŭ se duse directŭ şi fără nicĭ o suită la locuinţa poetului. La intrare primele sale cuvinte au fostŭ: „Domnule Victor Hugo, fi binevoitorŭ faţă cu mine, căcĭ sunt cam perplexŭ.‘ Tocmai atuncĭ apăruse „Arta de a fi bunicŭ,“ una din cele mai plăcute colecţiunĭ de poesii ale lui Hugo, cartea cea dedicată nepotului şi nepótei lui, George şi Jeanne. Acela avea 11, acésta 9 anĭ. Dom Pedro, care cunoscea cartea şi scia pe de rostŭ unele poesii, cerŭ sĕ fiă presentatŭ domnişórei Jeanne. Cei doi copii fură chemaţĭ. ‚Jeanne,“ dise Hugo, „iţĭ presintŭ pe împĕratulŭ Brasiliei.‘ — „Nu vréi sĕ-mĭ dai o sĕrutare, domnişóră?“ întrebà Dom Petro. Jeanne î‑i oferì fruntea — ›Nu aşa,‘ dise împĕratulŭ, „ci tu sé mè sĕruţĭ.‘ Atuncĭ Jeanne ilŭ îmbrăţişà aşa de strînsŭ, încâtŭ Hugo dise ridêndŭ: „Nu cumva îţĭ permiţĭ luxulŭ de a sugruma pe unŭ împĕratŭ?“ Apoi venì rêndulŭ lui George. — „Sire,“ dise Hugo, „am onorea a presenta Majestăţii Vóstre pe nepotulŭ meu George.‘ Dom Pedro netedì băiatului buclele-i negre şi rĕspunse: „Fĕtulŭ meu, aicĭ e numai o majestate, care e aci,“ arĕtândŭ spre Hugo. Poetulŭ oferì împĕratului în darŭ unŭ exemplarŭ din „Arta de a fi bunicŭ.« — „Ce-mĭ vei scrie pe prima pagină?« întrebà împĕratulŭ. — Numele vostru şi pe alŭ meu, rĕspunse Hugo. Mai vorbiră multŭ astfelŭ, împĕratulŭ simplu, naturalŭ, amabilŭ şi entusiastŭ pentru poetŭ, ér Victor Hugo ca unŭ oracul, anunţândŭ sentinţe cosmologice, ca din Olimp. Pe la amédĭ împĕratulŭ plecà; ultimele cuvinte ale lui Victor Hugo fură: „Sire, sunteţĭ unŭ cetăţênŭ mare; sunteţĭ unŭ nepotŭ alŭ lui Marcu Aureliu.“ Don Pedro e de 62 de anĭ.

Jubileulŭ Papei. — O fóiă vienesă anunţă, că de jubileulŭ sĕu sacerdotalŭ Papa va primi (de sigurŭ că nu va refusa!) numeróse darurĭ din Viena, între altele o cruce masivă, de aurŭ, cu pietre scumpe, ce va costa 100.000 florinĭ. La acéstă sumă împĕratulŭ a contribuitŭ cu 20,000 florinĭ şi membrii aristocraţiei din Viena au adunatŭ 80 000 florinĭ. Impĕratulŭ, căruia i s'a arĕtatŭ modelulŭ crucei, a dispusŭ sĕ se facă órecare modificărĭ

Inveninare de sânge. — Cetimŭ în ‚Pesti Napló«: Unŭ neguţătorŭ de vite din comitatulŭ Nograd a perdutŭ unŭ numĕrŭ considerabilŭ de vite, care i-au muritŭ de unŭ morbŭ epidemicŭ. Pentru a se despăgubi celŭ puţinŭ în parte de paguba suferită, s'a pusŭ cu ómenii sĕi din casă sĕ desfacă seulŭ de pe cadavrele vitelorŭ mórte. Sera, după ce a isprăvitŭ acestŭ lucru, a observatŭ, că începe gâtulŭ a i se umfla. In diua următóre gâtulŭ şi capulŭ îi erau umflate pănă la diformitate. Unŭ medicŭ chematŭ a constatatŭ inveninare de sânge. După douĕ dile de chinurĭ groznice bietulŭ omŭ murì. Se înţelege, că contactulŭ cu cadavrele i-a pricinuitŭ înfricoşatulŭ morbŭ, de care a muritŭ. Ceilalţĭ, carĭ i-au statŭ întru ajutorŭ, încă suntŭ bolnavĭ Nevestei sale i s'a amputatŭ (taiatŭ) o mână pentru a o mântui.

Importulŭ lânei ţigăie şi a pieilorŭ. — Dela 1 Iulie n. a intratŭ în vigóre unŭ nou tarifŭ pentru importulŭ lânei şi a pieilorŭ din porturile dunărene sêrbescĭ, bulgare şi rusescĭ la Braşovŭ, Sibiiu, Sighişóra, Ocna, Têrgu-Mureşului şi Apahida. Tarifulŭ se póte vedé în biuroulŭ camerei de comerţŭ şi industriă din Braşovŭ. Pentru a se evita neajunsurĭ, cercurile interesate se facŭ atente că transporturile sĕ se predea cu scrisorĭ de trăsură notându-se staţiunea de predare şi de primire (d. e. Ismail-Braşovŭ) şi scriindu se pe scrisóre: ‚Pe temeiulŭ tarifului prefăcutŭ din 1 Iulie 1887.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

---

face nicĭ o mişcare şi când putù avea curajulŭ sĕ se uite împrejurŭ, nu vĕdu nimicŭ altă, decâtŭ o rochiă de femeiă orĭ de călugărŭ care dispărù la colţulŭ stradelei

Bartolomeo îşĭ strânse tóte puterile. Pentru a doua oră îşĭ aducea adĭ aminte de bĕtrânulŭ pescarŭ. I se părù că avusese numai o halucinaţiă şi, gonindu'şĭ gândurile carĭ 'lŭ chinuiau, se îndreptà iute spre omulŭ care i se păruse lui că este Pietro.

Era Pietro, într'adevĕrŭ, fiulŭ lui Salvator, bărbatulŭ Giovannei, tatălŭ Fiamettei!

Ce se făcuse elŭ din diua când l'amŭ vĕdutŭ în coliba de pe lagune furândŭ aurulŭ adusŭ de tatălŭ sĕu?

S'o spunemŭ. D'ocamdată se făcù nevĕdutŭ o bucată de vreme. Insĕ când aflà că nevastă-sa Giovanna ajunsese doica fetei Adriaticei se hotărî sĕ se foloséscă de posiţia ei ca sĕ 'i stórcă ceva parale. Se duse decì la palatŭ. Giovanna, de frică sĕ nu facă elŭ vre-unŭ scandalŭ, îi dete, orĭ de câte orĭ îi cerù, aprópe totŭ ce câştiga.

Optŭ anĭ pe rêndŭ putù Pietro sĕ trăiéscă astfelŭ după gustulŭ lui, încăldindu-se la sóre diua, clevetindŭ pe unii şi alţii, batjocorindŭ pe senatorĭ, când îi vedea trecêndŭ cu rochiile lorŭ lungĭ de mĕtase pe lespedile Piazzetei orĭ pe cheulŭ Robilorŭ, unde şedea Pietro de obiceiu. Séra se îmbăta în câte o cârciumă dupĕ Rialto orĭ era jefuitŭ de pungaşii din cârciumile din Ghetto.

Insĕ Giovanna murì de mórte accidentală şi Pietro nu mai avù de unde sĕ céră banĭ. Cum sĕ trăiéscă? Era prea târdiu ca sĕ se mai apuce de lucru. Ş'apoi noi ilŭ cunóscemŭ prea de multă vreme că nu-i plăcea munca. Pietro se făcù hoţŭ şi nu trecù multŭ şi se duse de se făcù lopătarŭ — ocnaşŭ pe galerele Statului.

Ocupaţia acesta nefiindŭ nicĭdecum pe gustulŭ sĕu, Pietro se gândì sĕ jóce unŭ renghiu*) Serenisimei Republicĭ, care-lŭ înrolase fără învoirea lui. Tîlharulŭ găsise, chiar în diua aceea, mijloculŭ sĕ scape din arsenalŭ îmbrăcatŭ cu astupătorŭ de găurĭ la o corabiă şi de câteva césurĭ vagabonda pe stradele Veneţiei căutândŭ sĕ mai sevêrşéscă vre-o tâlhăriă, ca sé pótă ajunge mai departe. Vomŭ vede mai la vale că ce caută elŭ, trebuia sĕ se ivéscă curêndŭ.

Gândulŭ dânteiu alŭ mişelului, când dărì pe Bartolomeo, fuse că sergentul sĕ-lŭ ducă înapoi la arsenalŭ; de aceea, cu frica tuturorŭ hoţilorŭ când se vĕdŭ prinşĭ, Pietro se aruncà la piciórele lui Bartolomeo dicendu-i:

— Graţiă, domnule sergentŭ! Sĕ nu mĕ predai!

— Drace! der nicĭ nu mĕ gândescŭ! rĕspunse Bartolomeo. — Din potrivă, vréu sĕ-ţĭ procurŭ unŭ refugiu şi ceva de lucru.

Şi plecà cu tâlharulŭ spre uşa palatului care se deschidea în stradelă.

Când ajunseră ei la uşa asta unŭ călugărŭ bĕtrânŭ tocmai eşia dintr'o casă vecină. Bartolomeo încremenì când ilŭ vĕdu. Nu totŭ călugărulŭ ĕsta îi şoptise adineorĭ în ureche că elŭ omorîse pe Salvatorŭ?

Şi Pietro chiar, când vĕdu pe călugărŭ, sărì mai într'o parte ca sĕ nu fiă vĕdutŭ.

— Cunoscĭ pe călugărulŭ ĕsta? ilŭ întrebà sergentulŭ.

— Negreşitŭ! Cine din Veneţia nu cunóşce pe reverendulŭ Jacop, stariţulŭ ordinului Romualdinilorŭ? rĕspunde Pietro.

Bartolomeo se mai linişti când audì numele acelui omŭ sfântŭ, care era forte popularŭ în Veneţia. Cum putea unŭ omŭ aşa de însemnatŭ sĕ se ocupe de fiinţa lui ticălósă, orĭ de bĕtrânulŭ Salvatorŭ, care murise de mai bine de 16 anĭ?

A doua di, pe seră, gondolierulŭ Ricardo, care dormea de multă vreme în gondola lui legată la capĕtulŭ Piazettei, se deştepta tocmai la vreme ca s'audă bătêndŭ miedulŭ nopţii!

— Miedulŭ nopţii! — îşĭ dise Ricardo. — Tocmai peste douĕ ceasurĭ are sĕ vie stĕpânulŭ meu şi pănă atuncĭ eu am vreme sĕ mĕ dau puţin josŭ sĕ'mĭ mai desmorţescŭ piciórele. Hei! Gubetta, îmĭ este cam frigŭ, mĕ ducŭ sĕ dau o raită prin Procuraţii! Dise elŭ scuturând pe camaradulŭ sĕu dinapoi ca sĕ-lŭ deştepte.

— Bine! rĕspunse celălalt grăbindu-se sĕ adórmă ér.

Ricardo trecù Piazzetta şi apucà pe piéţa St. Marcŭ cam pe dibuite. Êra fórte întunerecŭ şi numai câteva părticele din piéţă erau luminate cu luminĭ intermitente carĭ veneau din cele 3—4 casine ce mai erau deschise.

Tóte casinele acestea erau situate d'asupra vechilorŭ-Procuraţii şi Ricardo se preumbla pe sub Noile-Procuraţii.

Gondolierulŭ se plimba póte de o jumĕtate de césŭ p'acolo când audi deschidêndu-se o feréstră dela unŭ casinŭ din faţă. Unŭ gentilomŭ tênĕrŭ venì de se puse cu cótele pe feréstră, însĕ fiindcă lumina nu-lŭ bătea în faţă, Ricardo nu-lŭ putù cunósce. (Va urma.)

---

*) A i-o face cuiva, a păcăli pe cineva, a'şĭ rĕsbuna.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 4 Augustŭ st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	100 65
Rentă de hârtiă 5%	87.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 50
Bonurĭ rurale ungare	104.40
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.40
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 25
Bonurĭ rurale transilvane	104 50
Bonurĭ croato-slavone	104 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	123 75
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123 75
Renta de hârtiă austriacă	81 45
Renta de arg. austr.	82 50
Renta de aurŭ austr.	112 65
Losurile din 1860	136 40
Acțiunile băncei austro-ungare	882 —
Act. băncei de creditŭ ung.	287.50
Act. băncei de creditŭ austr.	281 60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 93
Napoleon-d'orĭ	9 95
Mărcĭ 100 împ. germ.	61 55
Londra 10 Livres sterlinge	125 35

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 19 Iulie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	92—	92½
Renta rom. amort. (5%)	94½	95—
» convert. (6%)	88—	88½
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	34—	36 —
Credit fonc. rural (7%)	104—	105—
» " " (5%)	89—	89¼
» » urban (7%)	102½	103—
» » » (6%)	94½	95—
» » » (5%)	87¾	87½
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
» » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	15.—	15.50
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.02	2.03

Cursulu pieței Brașovu

din 5 Augustŭ st. n. 1887.

Bancnote romănescĭ	Cump.	8 53	Vênd.	8.55
Argint românesc	»	8.48	»	8.50
Napoleon-d'orĭ	»	9 93	»	9 97
Lire turcescĭ	»	11.23	»	11.29
Imperialĭ	»	10.23	»	10.28
Galbenĭ	»	5 83	»	5.86
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.--
" » " 5%	"	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	108.—	»	109.½
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Déca se ivescŭ iregularitățĭ la primirea diarului onor. abonațĭ suntŭ rugațĭ a ne încunosciința imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delăturéze. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS.“*

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei“

se potŭ face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei lunĭ, mai ușorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se și posta ultimă.

Prețulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
" șése lunĭ . . . . 6 fl. —
" unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

" pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
" șése lunĭ . . . . 20 "
" unŭ anŭ . . . . 40 "

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persone	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucuresci	—	4.30	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	9.12	—	—
Timișŭ	—	9.35	—	1.45
Brașovŭ (	—	10.12	—	—
(	7 20	—	4 01	2.32
Feldióra	7 57	—	4.47	—
Apatia	8 24	—	5.28	—
Augustinŭ	8.47	—	5.59	—
Homorodŭ	9 29	—	6 49	—
Hașfaleu	9 37	—	8.35	—
Sighișóra (	10 53	—	9.02	—
(	11.00	—	9.12	—
Elisabetopole	11 34	—	9 56	—
Mediașŭ	12.03	—	10 37	—
Copsa mică	12.26	—	10.59 11.16	—
Micăsasa	12.42	—	11.37	—
Blașiu	1.11	—	12.16	—
Crăciunelŭ	1.23	—	12,33	—
Teiușŭ	2.06	—	1.51	—
Aiudŭ	2.27	—	2 18	—
Vințulŭ de susŭ	2.49	—	2.48	—
Uióra	2 56	—	2 56	—
Cucerdea	3.12	—	3 64	—
Ghirișŭ	3.46	—	4.51	—
Apahida	5.01	—	5 28	Trenu de persone
	5.21	—	5 56	
Clușiu (	—	6 01	—	6 37
Nedeșdu	—	6.19	—	6.58
Ghirbĕu	—	—	—	7.14
Aghirișŭ	—	—	—	7.29
Stana	—	—	—	7.56
Huiedinŭ	—	7.12	—	8.18
Ciucia	—	7.41	—	8 58
Bucia	—	—	—	9.15
Bratca	—	—	—	9 34
Vadŭ	—	8.20	—	9 53
Mező-Telegd	—	8.46	—	10 28
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	10 47
Veneția-Orădii	—	—	Trenŭ de persone	10.57
Oradia-mare (	—	9.11		11.07
(	—	9.16	10.50	11.19
P. Ladány	—	10.37	1.33	1.16
Szolnok	—	12.20	4.24	3.29
Buda-pesta	—	2.15	10.05	6.33
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	—	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	7.40	6 18	—
Szolnok	11.05	4.05	10.42	9.38	—
P. Ladány	2 02	5.47	2.02	12.02	—
Oradea mare	4.12	7.11	4 78	2.01	—
Venția-Orădii	—	—	—	2 08	
Fudi-Oșorheiu	—	—	—	2 19	—
Teleagŭ	—	7.33	—	2.41	—
Vadŭ	—	8.04	—	3.24	—
Bratca	—	—	—	3.47	—
Bucia	—	—	—	4.07	—
Ciucia	—	8.58	—	4.33	—
Huiedin	—	9.28	—	5.15	—
Stana	—	—	—	5.33	—
Aghiriș	—	—	—	5.53	—
Gl ârbĕu	—	—	—	6.05	—
Nedișu	—	—	—	6.20	—
Clușiu (	—	10.31	—	6.38	—
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 33	—	—	—	9.16
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 11	—	—	—	10.—
Uiora	1.18	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.05	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.46	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2 25	—	—	—	11.55
Crăciunelŭ	2 50	—	—	—	12.34
Biașŭ	3.03	—	—	—	12.52
Micăsasa	3.35	—	—	—	1.34
Copșa mic	4.01	—	—	—	2.13
Mediașŭ	4.20	—	—	—	2.46
Elisabetopole	4.55	—	—	—	3.31
Sigișóra	5.42	—	—	—	4.32
Hașfaleu	6.01	—	—	—	5.02
Homorod	7.27	—	—	—	6.53
Augustinŭ	8.08	—	—	—	7.43
Apatia	8.36	—	—	—	8 23
Feldióra	9·06	—	—	—	9.02
Brașovŭ (	9.46	5.37	—	—	9.52
(	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	6.20	2.53	—	—
Predealŭ (	—	6.47	—	—	--
(	—	11.30	3.28	—	—
Bucuresci	—	—	9.35	—	—

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	3.00
Alba-Iulia	11.59	—	3.59
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	1.01	—	4.51
Orăștia	1.32	--	5.18
Simeria (Piski)	2.32	—	6.15
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	6.27	—	9.33
Conopŭ	6.47	—	9.53
Radna-Lipova	7.28	—	10 27
Paulișŭ	7.43	—	10.42
Gyorok	7.59	—	10.58
Glogovațŭ	8.28	—	11 25
Aradŭ	8.42	9.17	12.31
Szolnok (	—	2 32	4.59
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	11.35	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	—
Glogovațŭ	4.43	6.13	—
Gyorok	5.07	6.38	—
Paulișŭ	5.19	6.51	—
Radna-Lipova	5.41	7.10	—
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8.01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10.42	--
Simeria (Piski)	10.35	11.07	—
Orăștia	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12.18	12.29	--
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	—	—	2.42
Streiu	—	—	3.25
Hațegŭ	—	—	4.16
Pui	—	—	5.11
Crivadia	—	—	5.58
Banița	—	—	6.40
Petroșenĭ	—	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	—	—	6.10
Banița	—	—	6.53
Crivadia	—	—	7.37
Pui	—	—	8.20
Hațegŭ	—	—	9.01
Streiu	—	—	9.52
Simeria	—	—	10.31

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernesci